

Refleksjoner over helse

John Gunnar Mæland | **Hva er helse.** Universitetsforlaget, 2009. 160 sider

Boka inngår i Universitetsforlagets populære Hva er-serie, som er ment å formidle grunnleggende kunnskaper fra framtreddende fagfolk om sentrale temaer og emneområder. Bøkene er beregnet både på nybegynnere og personer som søker nye perspektiver og innfallsvinkler til et allerede kjent felt. John Gunnar Mæland er professor i sosialmedisin ved Universitetet i Bergen.

Boka speiler en generell tendens i de senere år til å sette helse inn i et bredere perspektiv. Den utfordrer tidligere veletablerte tradisjoner som utelukkende var opptatt av isolerte biologiske tilstander og definerte helse som «fravær av sykdom». Helse og sykdom plasseres i en større sammenheng, noe som tilfører flere relevante perspektiver. Mæland tar opp både filosofiske, sosiale og mer subjektive opplevelserelevante faktorer angående helse, for eksempel menneskers og pasienters opplevelse av livskvalitet. Forfatteren makter i sterk grad, med relativt beskjeden plass til rådighet, å gi en til dels grundig oversikt over disse nye retningene og normene for helse. En innvending er at de ulike oppfatningene som presenteres, kan virke noe uoversiktlige og forvirrende på leserne, slik at en kan bli sittende igjen med et nokså uklart bilde av hva helse egentlig er. Det er i alle fall tydelig at det innenfor fagfeltet og den mer teoretiske litteraturen hersker stor uenighet med hensyn til dette.

Interessant er selvsagt kapitlet om mental helse, som også sees i et større perspektiv, uten at forfatteren av den grunn fordyper seg i diagnoser og tilstander. Nyere psykologiske perspektiver bygget på humanistisk tenkning behandles, som positiv psykologi, selv om en del plass også ofres på eldre teorier, for eksempel Maslow og Erikson og deres oppfatninger av helse i et mer overordnet perspektiv.

At disse teoretikerne i nyere tid er blitt utsatt for en god del kritikk, er det muligens hverken plass eller anledning til å kommentere innenfor rammene av denne boka.

Kapitlet «Helse i praksis» er av særlig nytte for alle som forholder seg til helsevesenet, det være seg behandlere, pasienter, planleggere eller politikere. Her trekker forfatteren fram de mer formelle og samfunnsmessige grensene for norsk helsepraksis og helsetilbud. Et sentralt poeng som forfatteren behandler relativt grundig, er begrensningen i ressurser som det er mulig å bruke på helse, selv om helsebudsjettene stadig vokser og kravene bare synes å øke i omfang. Den nyttetenkningen forfatteren presenterer oss for, som kanskje mange på et mer etisk grunnlag vil reservere seg fra, er etter min mening helt uunngåelig i en overordnet debatt og framstilling av helse. Det er en av bokas fortjenester at den så tydelig understreker at dette bare vil bli en enda mer påtrengende problemstilling i årene som kommer.

Anmeldt av Torgeir M. Hillestad